

Saavutettava verkkopalvelu auttaa niin erityisryhmiä kuin suurta enemmistöä

Blogi: Onko saavutettavuuslainsäädäntö edistystä vai uusi painos kurkkudirektiivistä?

Tiedote **14.9.2020 18:45**

Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta velvoittaa julkista sektoria ja osaa yksityisen ja kolmannen sektorin organisaatioista noudattamaan saavutettavuusvaatimuksia.

Vaikka laki on tullut voimaan yli vuosi sitten, suurimmalle osalle julkista sektoria laista tulee merkityksellinen 23.9.2020, eli viikon päästä, kun yli kaksi vuotta vanhojen verkkosivustojen pitää olla saavutettavuusvaatimusten mukaisia. Näin on myös Imatran kaupungilla.

Saavutettavuus verkkosivuilla on suunnilleen samaa kuin esteettömyys fyysisissä tiloissa. Vaatimukset koskevat muun muassa verkossa julkaistavan aineiston värien käyttöä, sivustojen käytettävyyttä ruudunlukuohjelmilla ja näppäimistöllä, tekstien helppolukuisuutta ja niin edelleen.

Saavutettavista verkkopalveluista hyötyvät kuulo- ja näkövammaiset, eri tavoin rajoitteiset ihmiset, luki- ja oppimisvaikeuksista kärsivät, mutta myös ihan tavalliset talleajat. Kaikilla meillä on joskus hirveä stressi tai aurinko paistaa pahasti kännykän näytölle juuri kun pitäisi saada selvää bussiaikataulusta.

Saavutettavuuden eteen täytyy nähdä vaivaa

Verkkopalvelujen sisältöä tuotetaan koko ajan ja Imatran kaupungillakin useiden kymmenien ihmisten toimesta. Kun lasketaan mukaan sosiaalisen median kanavat, joilla tulee myös noudattaa saavutettavuusvaatimuksia, sisältöä syntyy todella paljon.

Saavutettavuusvaatimusten aiheuttama muutostarve työtapoihin yllätti itseni ja varmasti monet muutkin. Kuvat ja kaaviot tulee selittää sanallisesti, verkkoon päätyvissä Word-dokumenteissa on käytettävä otsikkotyylejä, Power Pointeissa on merkittävä lukujärjestys, dokumenteille täytyy merkitä tiedoston nimen lisäksi otsikko, videot on tekstitettävä ja monta muuta pientä asiaa, joihin ei aiemmin ollut juurikaan rutiinia.

Kaiken huippuna Imatran kaupungin asianhallinnassa käytettävä ohjelma M-Files ei tuota täysin saavutettavia dokumentteja. Päätöksenteko synnyttää kuitenkin jatkuvalla syötöllä lisää päätösasiakirjoja, vaikka jo nyt verkkopalvelumme pullistelee PDF:iä, jotka pomppaavat saavutettavuustarkastuksessa. Näiden korjaamisessa kuluu vielä tovi jos toinenkin.

Nyt pitäisi yhtä aikaa korjata satoja vanhoja dokumentteja, joita viimeisen kahden vuoden aikana on syntynyt ja rakentaa käytäntöjä, jotta niitä ei enää syntyisi. A4-paperin perustalle syntynyt PDF-kulttuuri tulisi nyt muuttaa digiaikaan.

Tämän tyrmistyttävän uudenoppimisprojektin edessä tulee mieleen legenda EU:n kurkkudirektiivistä. Se, jonka noudattaminen koskettaa lähinnä tunnollisia suomalaisia. Saavutettavuutta koskeva laki kun pohjautuu EU:n saavutettavuusdirektiiviin.

Eräs mainostoimistoyrittäjä puuskahtikin, että tästä lähtien ei sitten julkaista mitään muuta kuin mustaa ja valkoista. Viime vuosina kunnissa on panostettu kovasti visuaaliseen näyttävytyteen, videoihin ja erottautumiseen muista. Tähän on ollut teknologian kehittyessä yhä enemmän mahdollisuuksia.

Uhka vai mahdollisuus?

Lyökö saavutettavuuslainsäädäntö kapuloita rattaisiin visuaalisesti edistykselliselle julkishallinnon viestinnälle ja kuntamarkkinoinnille?

Sisältöä ei enää voi luoda niin huolettomasti kuin ennen. Sitä ei voi kieltää. Direktiivi voi lyödä hetkellisesti kanveesiin, mutta uskon, että saavutettavuuden huomioiminen on opittavissa siinä missä mikä muukin tahansa uusi asia. Eihän saavutettavuuden noudattamisessa ole kyse sen kummemmasta kuin sääntöjen noudattamisessa liikenteessä.

Jos liikennesäännöistä on monenlaista hyötyä, niin on saavutettavasti toteutetuista verkkosisällöistäkin. Jokainen meistä varmasti lukee mieluummin otsikoilla selkeästi jäsennellyä ymmärrettävää tekstiä kuin lyhenteitä vilisevää virkakielettä, joka kenties näkyy liian haalealla fontilla ja yhteen pötköön. Sekin lukijaa miellyttää, kun sisältö ylipäättään aukeaa näytölle eikä jää PDF:n tekijän omaksi salaisuudeksi.

Verkkosivun ylläpitäjänä meitä varmasti kiinnostaa näkyvyytemme. Kuningas Google näet tykkää samoista sivuista kuin näkövammaisetkin, siis saavutettavista sivuista.

Heikki Laine

Viestintäasiantuntija

Videoiden tekstitys

Saavutettavuuslainsäädännön mukaan videot tulee tekstittää. Suoria lähetyksiä ei tarvitse tekstittää, mutta niitä ei voi pitää ilman tekstitystä näkyvillä yli kahta viikkoa striimaamisen jälkeen.

Tämän johdosta 23.9.2020 jälkeen lähetetyt suorat lähetykset poistetaan verkosta kaksi viikkoa niiden lähettämisen jälkeen. Tallenteen esimerkiksi kaupunginvaltuuston kokouksesta voi saada pyynnöstä nähtäväkseen myöhemminkin.

Yhteydenotot: viestinta@imatra.fi (viestintal@imatraldotfi)

Saavutettavuusseloste

Imatran kaupungin verkkopalveluun ilmestyy aivan pian 23.9.2020 pakolliseksi tuleva saavutettavuusseloste, jossa kerrotaan sivuston saavutettavuuden taso ja kerrotaan saavutettavuuspuutteiden korjaamisen aikataulu. Imatra.fi uudistuu hivenerä ennen 23. syyskuuta ja seuraavan kerran vuoden 2021 aikana, jolloin sivusto muutetaan kokonaan saavutettavaksi.

